

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA EN
ORIËN-TERENDE NATUURTOETS
AERDTSEDIJK 49
TE AERDT
GEMEENTE RIJNWAARDEN

- * Bodem
- * Waterbodem
- * Water
- * Archeologie
- * Ecologie
- * Milieu

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA EN ORIËN-
TERENDE NATUURTOETS

AERDTSEDIJK 49

TE AERDT

GEMEENTE RIJNWAARDEN

**quickscan flora en fauna en
oriënterende natuurtoets
Aerdsedijk 49 te Aerdt
in de gemeente Rijnwaarden**

Opdrachtgever	Oostzee-Stedenbouw Postbus 9 6800 AA Arnhem
Project	RNW.O14.ECO1
Rapportnummer	10095991
Status	Eindrapportage
Datum	25 oktober 2010
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	A.A. van Grinsven BSc.
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. E.R. Witter
Paraaf	b.a.

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
2.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	2
2.3	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
2.4	Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	3
3.	ONDERZOEKSMETHODIEK	3
4.	TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	3
4.1	Inleiding	3
4.2	Flora- en faunawet.....	4
4.3	Algemene zorgplicht	5
4.4	Gebiedsbescherming.....	5
5.	ONDERZOEKSRESULTATEN	5
5.1	Vogels	5
5.2	Vleermuizen.....	6
5.3	Overige zoogdieren	7
5.4	Amfibieën, reptielen en vissen.....	7
5.5	Libellen en dagvlinders	7
5.6	Vaatplanten.....	8
6.	GEBIEDSBESCHERMING	8
6.1	Gebiedsbeschrijving "Gelderse poort"	8
6.2	Toetsing aan instandhoudingdoelen	10
7.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	13

BIJLAGEN:

1. - Topografische ligging van de locatie
- 2a. - Luchtfoto
- 2b. - Foto's onderzoekslocatie
3. - Geraadpleegde bronnen
4. - Natuurwetgeving en beleid

1. INLEIDING

Econsultancy heeft van Oostzee-Stedenbouw opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna en het uitvoeren van een natuurtoets (oriënterende fase) aan de Aerdtse dijk 49 te Aerdt in de gemeente Rijnwaarden.

De quickscan flora en fauna en de oriënterende natuurtoets zijn uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben.

Aanleiding voor het uitvoeren van de natuurtoets is de ligging ten opzichte van het Natura 2000-gebied De Gelderse Poort, momenteel aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. De oriënterende fase van de natuurtoets wordt uitgevoerd door middel van de effectenindicator van LNV. Het doel hiervan is om een indicatie te kunnen geven over het te verwachten effect op het Natura 2000-gebied door de voorgenomen ingreep.

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een bureauonderzoek en een veldbezoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en kan niet gezien worden als volwaardig ecologisch onderzoek. Er zijn in dit onderzoek geen uitgebreide inventarisaties uitgevoerd naar soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soort(groep) meest gunstige periode van het jaar.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

Voor zover bij de opdrachtgever bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek op de onderzoekslocatie uitgevoerd.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 200 \text{ m}^2$) is gelegen aan de Aerdtse dijk 49, circa 1,5 km ten noordwesten van de kern van Aerdt in de gemeente Rijnwaarden (zie bijlage 1).

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 40 G (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 201.440$, $Y = 434.555$. De onderzoekslocatie is gelegen in het kilometerhok 201/434.

De onderzoekslocatie is bebouwd met een dijkmagazijn (bouwjaar 1879), dat zich aan de bovenzijde van de dijk bevindt. Het gebouw heeft één verdieping en is voorzien van een pannendak. De ramen van het gebouw zijn voorzien van houten luiken. Het gebouw heeft geen overstekende dakrand.

Ten noorden van de onderzoekslocatie, aan de andere zijde van de dijk bevinden zich weilanden met meidoornhagen als afscheiding. Direct aansluitend ten noorden van de weilanden bevindt zich de loop van de oude Rijnstang met rietoevers. Direct ten zuiden van de onderzoekslocatie is een fruitboomgaard gelegen met aansluitend akkerland. Ten westen van de onderzoekslocatie bevindt zich een boerderij met rondom bosschage. Ten oosten bevinden zich meer boerderijen, gelegen in het buitengebied van Aerdt en Pannerden.

In bijlage 2a is de huidige situatie op een luchtfoto weergegeven. Bijlage 2b bevat enkele foto's van de onderzoekslocatie.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

De onderzoekslocatie is gelegen in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het nabijgelegen Natura 2000-gebied, De Gelderse Poort, bevindt zich direct ten noorden van de onderzoekslocatie. De grens wordt gevormd door de Aerdtse dijk.

Ecologische Hoofdstructuur

Het Natura 2000-gebied, De Gelderse Poort, betreft tevens het meest nabij gelegen landschapsonderdeel dat is aangewezen als EHS.

2.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens de huidige bebouwing om te vormen voor recreatieve doeleinden. De heemkundekring wil het pand voor een aantal doeleinden gebruiken. Zo zal het hun vaste werkplek worden, zullen er exposities worden gehouden, wordt de bibliotheek/verzameling van de vereniging erin gehuisvest en worden er presentaties gegeven. De heemkundekring is voornemens om wisselende exposities in het gebouw te houden. Ook willen zij vaste openingstijden instellen voor zowel leden, gasten en toeristen. Dit biedt dagjesmensen en toeristen de mogelijkheid om kennis te nemen van het cultuurhistorisch erfgoed van het waterschap.

2.4 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

In 2006 is de buitenkant van het gebouw gerestaureerd. Omdat de toekomstige bestemming van het pand toen nog niet bekend was, is de binnenkant niet meegenomen. De buitenkant van het gebouw hoeft voor de herbestemming niet te worden aangepast en behoudt dan ook zijn karakter. Om het gebouw geschikt te maken voor de nieuwe functie zijn aan de binnenkant wel enkele aanpassingen noodzakelijk. De werkzaamheden aan de binnenkant van het gebouw waren tijdens het veldbezoek al in volle gang.

3. ONDERZOEKSMETHODIEK

Aan de hand van verspreidingsatlassen en andere standaardwerken is nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie. Verder zijn toegankelijke gegevens van natuur- en soortbescherming organisaties gebruikt en zijn gegevens van de provincie Gelderland geraadpleegd. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in bijlage 3.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel.

Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitsel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

Het veldbezoek is afgelegd op 30 september 2010. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de omliggende percelen onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

4. TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

4.1 Inleiding

Zorg voor alle inheemse planten- en diersoorten en voor de natuurlijke rijkdommen van gebieden wordt gegarandeerd door de naleving van de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur en milieu. De instrumenten die deze bescherming mogelijk maken, zijn op Europees niveau vertaald in Natura 2000. De Europese wetgeving ten aanzien van de soortbescherming is in Nederland vertaald in de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is vastgelegd in de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Hiermee heeft Nederland de Europese wetgeving in de nationale wetgeving verankerd.

Door in de planfase van een (bouw)project of ruimtelijke ontwikkeling rekening te houden met het eventueel voorkomen van beschermde planten- en diersoorten kan effectief worden omgegaan met de aanwezigheid van een beschermde soort. Een dreigende overtreding van de Flora- en faunawet kan zo snel signaleerd en in veel situaties voorkomen worden. Vervolgens kan er accuraat actie ondernomen worden om zodoende de overlevingskansen en migratiemogelijkheden van een beschermde soort in het betreffende gebied geen blijvende schade toe te brengen.

Om alle gebieden met elkaar te verbinden en om uitwisseling en verspreiding van soorten mogelijk te maken, wordt er in Nederland gewerkt aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Verder worden diverse Rode lijsten van bedreigde soorten gehanteerd bij beoordelingen voor de aanwijzing van bescherming en compensatie.

In dit hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. In bijlage 4 wordt een nadere toelichting gegeven omtrent de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur.

4.2 Flora- en faunawet

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend werkt. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de strikt beschermde klasse (soorten tabel 3). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden. In de meeste gevallen is een overtreding gemakkelijk te voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of de broedgelegenheid buiten het broedseizoen te verwijderen.

Nesten van huismus, steenuil, sperwer, ransuil, kerkuil, boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, oehoe, roek, slechtvalk, wespendif en zwarte wouw zijn het gehele jaar beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorieën 1 t/m 4 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (bron: Dienst Regelingen, 25 augustus 2009). De nestplaats, bomengroep of boomholte van een deel van deze soorten worden ook buiten het broedseizoen gebruikt. Een ander deel van deze soorten maken enkel gebruik van door andere vogelsoorten gemaakte nestgelegenheid, of maken ieder jaar gebruik van hetzelfde nest (of dezelfde nestlocatie). Daarnaast is er een aantal soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, ondanks dat de soort ieder jaar op dezelfde plek terugkeert om te broeden (beschermingscategorie 5). Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen mits er voldoende alternatieve nestmogelijkheden in de directe omgeving aanwezig zijn. Voorbeelden hiervan zijn spechtensoorten, huiszwaluw, boerenzwaluw, ekster, bosuil, torenvalk en holenbroeders als boomkruiper, koolmees en bonte vliegenvanger.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

4.3 Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.4 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

5. ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vogels

Broedvogels

Nesten jaarrond beschermd (beschermingscategorie 1 t/m 4)

Tijdens het veldbezoek zijn op de zolder van het pand een braakbal en enkele veertjes van steenuil aangetroffen. Aangezien de werkzaamheden aan de binnenzijde van het pand al in uitvoering is, is niet na te gaan of er sprake is van actueel verblijf. De meeste sporen van steenuil kunnen door de werkzaamheden reeds zijn verwijderd. Anderzijds valt niet uit te sluiten dat het sporen zijn van niet recentelijk gebruik door de soort. Actueel gebruik is door de bouwwerkzaamheden in ieder geval uitgesloten.

De Gelderse Poort wordt sinds het begin van de jaren '90 jaarlijks geïnventariseerd op broedvogels. Uit gepubliceerde resultaten (Majoor *et. al*, 2008) blijkt dat de soort recentelijk in de omgeving van de onderzoekslocatie is waargenomen. Op een afstand van circa 180 ten zuidwesten van de onderzoekslocatie is een in 2007 broedgeval van steenuil bekend. Gelet op de dichtheid aan territoria in dit deel van de Gelderse Poort is het niet te verwachten dat op de onderzoekslocatie recentelijk een broedgeval is geweest. De onderlinge afstand tussen territoria in het gebied bedraagt ongeveer 1 kilometer. Vermoedelijk is de onderzoekslocatie in gebruik geweest als dagrustplaats.

In de huidige situatie is het gebouw niet meer geschikt als dagrustplaats. In hoeverre de huidige werkzaamheden een rol hebben gespeeld is niet te achterhalen. Mogelijk dat bij de restauratie in 2006 het gebouw al ontoegankelijk is geworden voor de soort. Steenuil is opgenomen in de Rode Lijst 2004 van bedreigde vogelsoorten, met als status kwetsbaar. Veranderingen in het leefgebied hebben grote impact op het voortbestaan van deze soort. Gelet op de afname van de soort in de Gelderse Poort (van 131 territoria in 1991 naar 40 in 2007) wordt aanbevolen om te moeten komen voor het verlies van de dagrustplaats, door het plaatsen van één of meerdere nestkasten in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Aanbevolen wordt om dit in samenspraak met de nestkastenwerkgroep Zevenaar uit te voeren. Deze werkgroep is actief binnen het gebied, heeft kennis van de reeds aanwezige kasten en kan derhalve adviseren omtrent gunstige locaties.

Een andere jaarrond beschermde soort is huismus. Deze soort is tijdens het veldbezoek niet waargenomen. De soort is meestal buiten het broedseizoen in de omgeving van de nestlocatie aan te treffen. Hoewel de soort niet werd waargenomen is het voorkomen ervan niet geheel uit te sluiten. Aangezien de werkzaamheden geen betrekking hebben op het recentelijk aangelegde dak is verstoring van deze soort niet aan de orde.

Nesten niet jaarrond beschermd (beschermingscategorie 5)

Voorbeelden van soorten uit de beschermingscategorie die op basis van het habitat aan de binnenzijde van het gebouw zijn te verwachten zijn zwarte roodstaart en pimpelmees. Zwarte roodstaart is op basis van bekende verspreidingsgegevens uitgesloten (Majoor, 2008). Voor pimpelmees geldt dat er in de omgeving voldoende alternatieve nestgelegenheid te vinden is, zodat er geen sprake is van ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de soort jaarrond beschermd zou moeten zijn. Overtreding van de Flora- en faunawet is bij uitvoering van werkzaamheden buiten het broedseizoen (hetgeen het geval is) niet aan de orde.

Algemene broedvogels en hun niet jaarrond beschermde nesten (soorten tabel 3)

Aan de binnenzijde van het gebouw zijn nesten van algemene broedvogelsoorten als merel of witte kwikstaart te verwachten. Doordat de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden is overtreding van de Flora- en faunawet niet aan de orde.

Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. Er zijn geen indicaties dat op de onderzoekslocatie een gemeenschappelijke slaapplaats aanwezig is.

Op de binten van het gebouw zijn diverse sporen van gebruik door vogels waar te nemen. Vermoedelijk is in het verleden het gebouw in gebruik geweest als slaapplaats van bijvoorbeeld huismus, ringmus of holenduif. In de huidige situatie is het gebouw niet meer toegankelijk voor vogels, zodat actueel gebruik als slaapplaats niet te verwachten is. Overigens hebben slaapplaatsen van de meeste vogelsoorten binnen de Flora- en faunawet geen beschermde status.

5.2 Vleermuizen

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.*, 2009) is de onderzoekslocatie gelegen in een gebied waar de volgende vleermuissoorten potentieel kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, Bechstein's vleermuis, meervleermuis, baardvleermuis en watervleermuis

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

De bebouwing op de onderzoekslocatie is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Er zijn geen spouwmuren aanwezig die middels stootvoegen bereikbaar zijn voor vleermuizen. De ruimte langs de dakranden kan toegang verlenen tot ruimte onder de dakpannen. Gelet op de recente renovatiewerkzaamheden zijn verblijfplaatsen onder de dakpannen niet te verwachten, omdat bij nieuwe daken er meestal geen openingen langs de dakrand zijn. Verder zijn er geen ruimtes achter betimmeringen waargenomen, waar vleermuizen gebruik van kunnen maken. De ingreep zal alleen plaats vinden aan de binnenzijde van het gebouw.

Op het moment van het veldbezoek was het dakbeschot al gemonteerd. Door de aard de ingreep en de reeds verrichte werkzaamheden, is uit te sluiten dat eventuele verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangetast.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Er zijn geen potentiële verblijfplaatsen binnen de invloedssfeer van de onderzoekslocatie. Verstoring van aanvliegroutes is niet aan de orde.

Foeragerende vleermuizen

De onderzoekslocatie zal vanwege het ontbreken van vegetatie niet gebruikt worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen om te foerageren.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Doordat dergelijke lijnvormige elementen ontbreken op de onderzoekslocatie, worden er geen potentiële vliegroutes verstoord.

5.3 Overige zoogdieren

De onderzoekslocatie vormt een geschikt habitat voor steenmarter. Deze soort komt in de omgeving veelvuldig voor. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Voor deze soort geldt geen vrijstelling van de Flora- en faunawet; de verblijfplaatsen zijn het gehele jaar beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie als vaste rust- of verblijfplaats door deze soort. Bij intensief gebruik van een locatie door deze soort zijn dergelijke sporen vrij eenvoudig aan te treffen. Gelet op het ontbreken ervan kan worden gesteld dat de onderzoekslocatie niet in gebruik is door steenmarter.

Het voorkomen van zoogdieren is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld en eveneens niet waarschijnlijk. Op de onderzoekslocatie is geen habitat voor overige grondgebonden zoogdieren aanwezig.

5.4 Amfibieën, reptielen en vissen

De onderzoekslocatie vormt geen geschikt (land)habitat voor algemene amfibieënsoorten en reptielen. Doordat wateroppervlakten als beken, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken is het uit te sluiten dat er voortplantingsmogelijkheden zijn op de locatie voor amfibieën en vissen.

5.5 Libellen en dagvlinders

De onderzoekslocatie vormt geen geschikt habitat voor libellen en dagvlinders. De onderzoekslocatie betreft namelijk enkel het gebouw aan de Aerdsedijk 49.

5.6 Vaatplanten

Aangezien de locatie geheel bestaat uit bebouwing en verharding, is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde planten waargenomen. Hierbij is tevens gelet op de aanwezigheid van (beschermde) muurvegetatie.

6. GEBIEDSBESCHERMING

6.1 Gebiedsbeschrijving "Gelderse poort"

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

De onderzoekslocatie ligt in de directe nabijheid van "De Gelderse Poort", een Natura 2000-gebied, dat aangewezen is als vogelrichtlijn- en habitatrichtlijngebied. De Gelderse Poort bestaat uit delen van de uiterwaarden langs de Waal en het Pannerdens Kanaal en open water, moerassen en graslanden in aangrenzende polders. De grens met het beschermde gebied bevindt zich direct ten noorden van de onderzoekslocatie.

Voor een natuurtoets, die de effecten weergeeft op het Natura2000-gebied, kan in eerste instantie worden volstaan met een zogenaamde "oriënterende fase". Uit het onderzoek zal moeten blijken welke van de onderstaande situaties aan de orde zijn:

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de zogenoemde verslechterings- en verstoringstoets.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een passende beoordeling vereist.

Voor de EHS geldt geen externe werking. Aangezien de onderzoekslocatie niet binnen de grenzen van de EHS ligt is aantasting niet aan de orde.

De Gelderse Poort kwalificeert zich als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van kolkans, grauwe gans en slobeend die het gebied benutten als overwinteringsgebied en/ of rustplaats. Het gebied kwalificeert zich tevens omdat het behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden dan wel pleisterplaatsen voor de soorten roerdomp, kwartelkoning, zwarte stern en ijsvogel in Nederland (bron: LNV). Daarnaast is het aangewezen gebied ook van betekenis voor een aantal andere vogelsoorten die er in behoorlijke aantallen voorkomen. Andere soorten waarvoor het gebied van betekenis is, zijn porseleinhoen, blauwborst (broedvogels); kleine zwaan, wilde zwaan, nonnetje, visarend, slechtvalk. Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als broedgebied, overwinteringsgebied en/ of rustplaats zijn: dodaars, fuut, aalscholver, rietgans, smient, krakeend, wintertaling, pijlstaart, tafeleend, meerkoet, kievit, grutto, wulp.

Het gebied is verder van belang als broedgebied voor oeverwaluw en grote karekiet. De biotopen van deze zogenaamde begrenzingssoorten hebben mede de begrenzing van het gebied bepaald.

Het gebied is aangewezen als habitatrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van de volgende habitats:

- rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het *Chenopodietum rubri p.p.* en *Bidentifon p.p.*;
- kalkminnend grasland op dorre zandbodem;
- laaggelegen schraal hooiland;
- voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones;
- alluviale bossen;
- gemengde bossen langs grote rivieren.

Beschermde soorten van deze habitats zijn de nauwe korfslak, diverse vissoorten, kamsalamander en bever. De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied en het Habitatrichtlijngebied zijn in de omgeving gelijk en komen overeen met die van het Natura 2000-gebied (bron: gebiedendatabase van het ministerie van LNV).

De ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000 is weergegeven in figuur 1.

figuur 1: ligging van het Natura-2000 gebied (bron: google maps). De onderzoekslocatie is aangegeven met een witte cirkel.

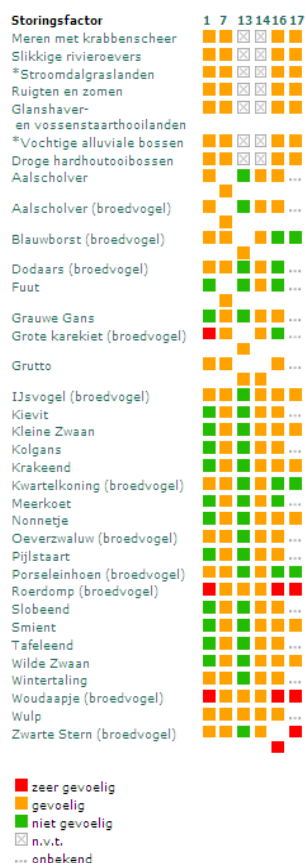
6.2 Toetsing aan instandhoudingdoelen

De onderzoekslocatie ligt binnen korte afstand van het Natura 2000-gebied. Het gebouw op de onderzoekslocatie zelf vormt geen onderdeel van de habitats binnen de Gelderse Poort. Indien er een effect te verwachten valt dan zal dit dus een extern effect zijn. Als "voortoets" is de effectenindicator van LNV geraadpleegd. Ten aanzien van de herbestemming van de onderzoekslocatie is een aantal soorten binnen De Gelderse Poort zeer gevoelig voor oppervlakteverlies, optische verstoring en mechanische effecten (zie figuur 2). Verder is een aantal soorten gevoelig voor verontreiniging, verstoring door geluid en licht.

Toelichting op activiteit 'Landrecreatie'

Bij deze vorm van recreatie wordt bedoeld op manieren waarop men in de natuur zelf recreëert. Er zijn vele vormen zoals wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken, maar ook eenmalige recreatieve vormen zoals manifestaties en (vuurwerk)evenementen. De eerste vorm van recreatie leidt vooral tot visuele verstoring en kan zo vluchtgedrag van soorten oproepen. Het maakt daarbij uit of de recreatie op of buiten bestaande paden plaatsvindt. De tweede vorm leidt ook tot verstoring, door geluid, licht etc. In alle gevallen maakt het uit voor de mate van verstoring in welke periode van het jaar de verstoring optreedt in verband met broedperiode, rui etc. De toename van recreatie zal met name plaatsvinden binnen het gebouw. Daarnaast is het niet de bedoeling extra recreanten aan te trekken.

Toelichting op de storingsfactoren

1 Oppervlakteverlies

Oppervlakteverlies voor in de Gelderse Poort relevante soorten treedt met de voorgenomen ingreep niet op. De herbestemming zal gerealiseerd worden binnen de grenzen van de huidige bebouwing en er gaat geen habitatype of leefgebied van Natura 2000 kwalificerende soorten verloren

7 Verontreiniging

Verontreinigingen zijn op grond van het beoogde gebruik niet te verwachten. Er vinden geen industriële of bedrijfsmatige activiteiten plaats binnen de onderzoekslocatie. Er zal in de toekomstige situatie geen afvalwater geloosd worden in de Gelderse Poort. Er zal geen toename van het recreanten plaatsvinden. Toename van zwerfval is daardoor niet te verwachten. Herbestemming van het gebouw zal geen toename in verontreiniging met zich mee brengen.

13 Verstoring door geluid

Geluid is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. De toename op verstoring door geluid zal niet van toepassing zijn, aangezien er geen toename in het aantal recreanten zal zijn en alle activiteit binnen het gebouw plaatsvinden.

figuur 2: effectenindicator LNV, voor activiteit "landrecreatie" in de Gelderse Poort.

14 Verstoring door licht

Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachttactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden. Verlichting kan een negatief effect hebben op de schemer- en nachttactieve dieren die gebruik maken van De Gelderse Poort.

De activiteiten zullen voornamelijk plaats vinden in de daguren. Indien verlichting in de nieuwe situatie in beperkte mate wordt gebruikt, bijvoorbeeld enkel verlichting van de deur in het geval er 's avonds een activiteit is, is er sprake van minimale uitstraling naar de directe omgeving zal er geen verstoring plaatsvinden van de Natura 2000 gekwalificeerde soorten. Bij permanente verlichting van het gebouw zal vervolgonderzoek moeten uitwijzen of er negatieve effecten kunnen optreden (verstoring-verslechteringstoets).

16 Optische verstoring

Optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op beweging omdat een potentiële vijand wordt verwacht. Andersom kan optische verstoring juist ook het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewenning optreedt. Bovendien kunnen de effecten afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: in de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring. De aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem zal nauwelijks toenemen.

Volgens de effectenindicator zijn roerdomp, woudaapje en zwarte stern zeer gevoelig voor optische verstoring. Deze soorten broeden in de rietoevers en op de Rijnstrang ter hoogte van de onderzoekslocatie. De afstand tot de rietoevers bedraagt ter hoogte van de onderzoekslocatie 300 meter. Deze afstand is voldoende om optische verstoring bij het voorgenomen gebruik te voorkomen. Vanaf de dijk is de kolonie zwarte sterns niet waarneembaar. Vogels die in het riet verblijven zullen niet verstoord raken door wandelaars of fietsers op de dijk.

De weilanden grenzend aan de onderzoekslocatie worden in de winterperiode gebruikt door foeragerende ganzen (voornamelijk kolganzen). De huidige recreatiedruk levert ter plaatse geen verstoring op. De ganzen zijn gewend aan bewegingen op het dijklichaam. Bovendien is de recreatiedruk in de winterperiode gering ten opzichte van de zomer. Optische verstoring zal niet plaatsvinden op de onderzoekslocatie, doordat hoofdzakelijk de huidige recreant gebruik zal maken van de herbestemming van het gebouw.

17 Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. Deze storende factor kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individuen. Mechanische verstoring als gevolg van de herbestemming zijn niet te verwachten doordat er geen betreding van het Natura 2000-gebied zelf aan de orde is.

Conclusie

Indien verlichting in de nieuwe situatie is beperkt wordt tot het verlichten van de deur, in het geval er een activiteit in de avonduren is, is er sprake is van minimale uitstraling naar de directe omgeving en zal er geen verstoring plaatsvinden van de Natura 2000-gekwificeerde soorten. Er treden geen nadelige effecten op voor de overige storingsfactoren. Dit omdat de onderzoekslocatie enkel en alleen een gebouw betreft waardoor aantasting van oppervlak en habitat van de Gelderse Poort niet aan de orde is. Daarnaast zal de onderzoekslocatie, door de herbestemming van het gebouw, voornamelijk huidige recreanten trekken.

Aanvullende toetsing in de vorm van een verstorings- of verslechteringstoets is niet noodzakelijk, tenzij er sprake zal zijn van permanente verlichting aan de buitenzijde van het gebouw.

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Oostzee-Stedenbouw een quickscan flora en fauna en oriënterende natuurtoets uitgevoerd aan de Aerdsedijk 49 te Aerdt in de gemeente Rijnwaarden.

De quickscan flora en fauna en de oriënterende natuurtoets zijn uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Voorgenomen ingreep:

De initiatiefnemer is voornemens de huidige bebouwing om te vormen voor recreatieve doeleinden. Om het gebouw geschikt te maken voor de nieuwe functie worden aan de binnenkant enkele aanpassingen gerealiseerd. De werkzaamheden aan de binnenkant van het gebouw waren tijdens het veldbezoek al in volle gang.

Waarnemingen en te verwachten soorten:

Op de onderzoekslocatie zijn sporen van steenuil waargenomen in de bebouwing. Daarnaast is de bebouwing geschikt als broedlocatie voor algemene broedvogels als merel en witte kwikstaart. Voor de overige soorten uit de verschillende soortgroepen vormt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat of zijn deze op grond van bekende verspreidingsgegevens of het ontbreken van verblijfsindicaties niet te verwachten.

Maatregelen ter voorkoming van overtredingen van de Flora- en faunawet:

Op basis van de aangetroffen sporen van steenuil is er waarschijnlijk sprake geweest van een dagrustplaats op de onderzoekslocatie. Niet te achterhalen is of deze onbruikbaar is geworden voor de soort als gevolg van de huidige ingreep of de restauratie in 2006. Econsultancy adviseert om te moeten komen aan het verlies van de verblijfplaats, door het plaatsen van één of meerdere nestkasten in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Aanbevolen wordt om dit in samenspraak met de nestkastenwerkgroep Zevenaar uit te voeren. Deze werkgroep is actief binnen het gebied, heeft kennis van de reeds aanwezige kasten en kan derhalve adviseren omtrent gunstige locaties.

Gebiedsbescherming:

De EHS zal niet worden aangetast door de herbestemming van de onderzoekslocatie. Uit een oriënterende toets ten aanzien van externe werking op Natura 2000 blijkt dat van alle potentiële verstoringen de factoren bij de activiteit "landrecreatie" de factor licht bij het voorgenomen gebruikt op de onderzoekslocatie mogelijk aan de orde is. Als verlichting zich beperkt tot verlichten van de deur in het geval er een activiteit in de avonden is, zal er echter geen sprake zijn van mogelijke verstoring. Aanvullende toetsing in de vorm van een verstorings- of verslechteringsstoets is niet noodzakelijk, tenzij er sprake zal zijn van permanente verlichting aan de buitenzijde van het gebouw.

Noodzaak tot nader onderzoek:

Nader onderzoek naar het voorkomen van verschillende soortgroepen wordt niet noodzakelijk geacht.

Noodzaak aanvraag ontheffing Flora- en faunawet artikel 75c:

Ontheffingsaanvraag voor overtreding van verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet ten aanzien van het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen is niet aan de orde.

Tabel I geeft een samenvatting van de te verwachten verstoring en de te nemen vervolgstappen.

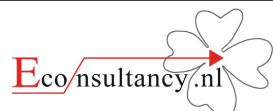
Tabel I. Overzicht te verwachten verstoring en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Ingrep verstoring	Nader onderzoek	Ontheffing / activiteiten- plan (*)	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	nee	nee	nee	-
	jaarrond be- scherm	ja	nee	nee	plaatsen van één of meer steenuil kasten, onder begelei- ding van een ter zake kundige
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	nee	nee	-
	foerageergebied	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		nee	nee	nee	-
Amfibieën		nee	nee	nee	-
Reptielen		nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		Externe werking			Bijzonderheden / opmerkingen
Natura 2000	<i>Oppervlakteverlies</i>	nee			-
	<i>Verontreiniging</i>	nee			-
	<i>Verstoring door geluid</i>	nee			-
	<i>Verstoring door licht</i>	mogelijk			bij beperkte verlichting geen effect
	<i>Optische verstoring</i>	nee			-
	<i>Verstoring door mechanische effec- ten</i>	nee			
EHS		nee			-

* Ontheffingen van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen of broedvogels worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan kunnen vooraf door Dienst Regelingen ter goedkeuring worden voorgelegd, middels een ontheffingsaanvraag.

TITEL: topografische ligging van de locatie

PROJECT: RNW.014.ECO1

NUMMER: 10095991

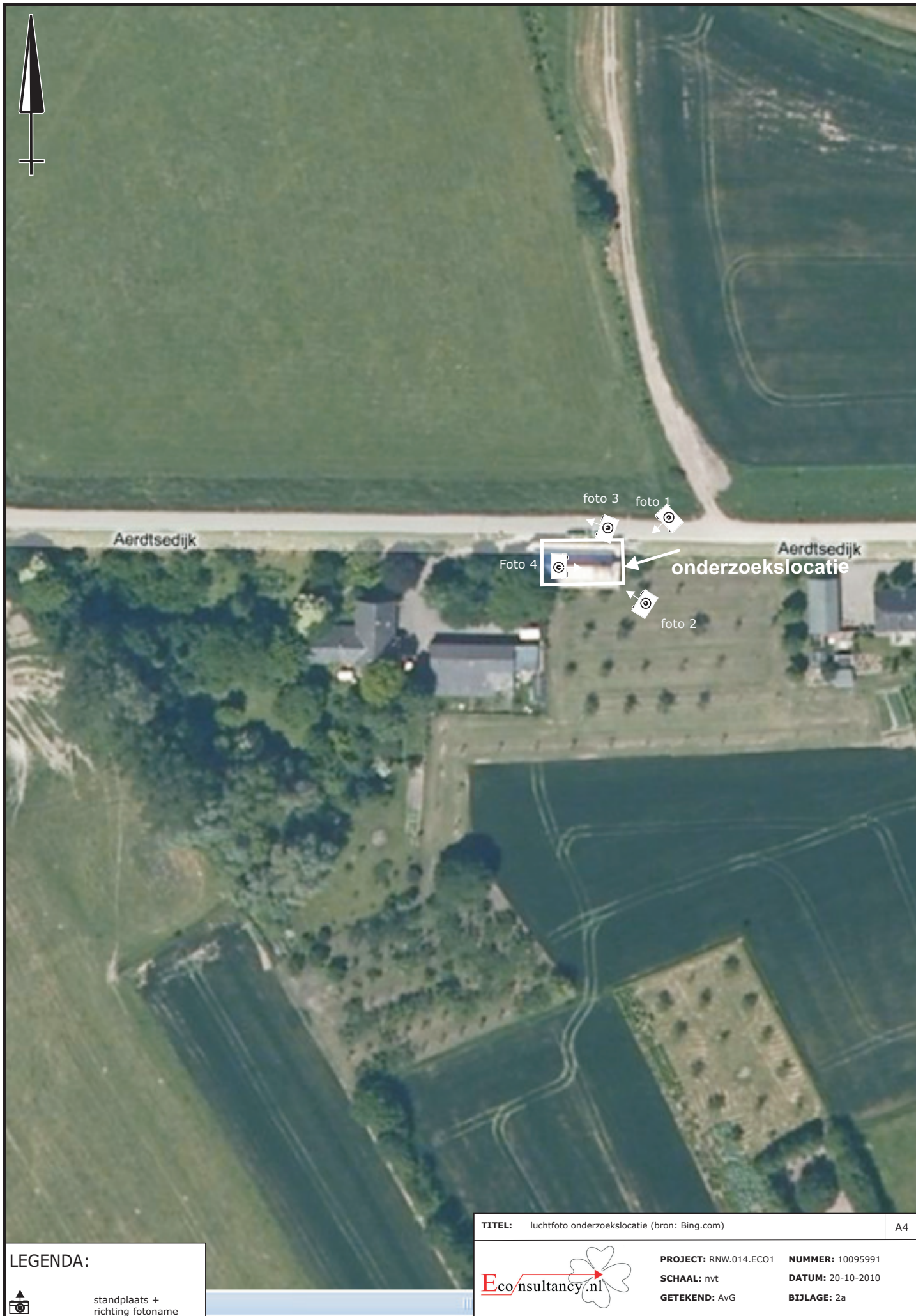
SCHAAL: 1:25.000

DATUM: 20-10-2010

KAARTBLAD: 40 G

BIJLAGE: 1

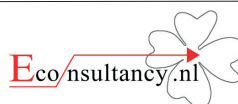
LEGENDA:

standplaats +
richting fotonaam

TITEL: luchtfoto onderzoekslocatie (bron: Bing.com)

A4

PROJECT: RNW.014.ECO1 NUMMER: 10095991
SCHAAL: nvt DATUM: 20-10-2010
GETEKEND: AvG BIJLAGE: 2a

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 1. Onderzoekslocatie: gebouw aan de Aerdsedijk 49

Foto 2. Achterzijde gebouw Aerdsedijk 49

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 3. Natura 2000-gebied De Gelderse poort, gelegen direct aan andere zijde dijk

Foto 4. Binnenkant Aerdsedijk 49

Bijlage 3 Geraadpleegde bronnen

LITERATUUR

- Beersma, P. & W. en A. van den Burg, Steenuilen, Roodbont BV, november 2007.
- Dienst Regelingen, aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, augustus 2009.
- Erhart F.C. & Beckhuis J.F. 1996. Broedvogels van de Gelderse Poort 1989-94. Vogelwerkgroep Arnhem e.o./Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o./NABU-Naturschutzstation Kranenburg, Arnhem.
- Faunawerkgroep Gelderse Poort 2002. Vogels in de Gelderse Poort, deel 1: broedvogels 1960-2000. Vogelwerkgroep Arnhem e.o./Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o./Kartierergemeinschaft Salmorth /NABU-Naturschutzstation Kranenburg/Naturschutzstation Kreis Kleve e. V./Provincie Gelderland/ SOVON Vogelonderzoek Nederland.
- Hustings, F., Borggreve C., van Turnhout C. & Thissen J. 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Heusden, W.R.M. van & Vreugdenhil, S.J., 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.
- Limpens, H.J.G.A., 2005, Vleermuizen in de Gelderse Poort, Een onderzoek naar het voorkomen en landschapsgebruik van vleermuizen in het rivierenlandschap van de Gelderse Poort. VZZ rapport 2005.25, Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.
- Majoor, F., de Boer V., van Diermen J., 2008, Broedvogels in de Gelderse Poort in 2007. SOVON-inventarisatierapport 2008/03
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1990, Handleiding voor de bescherming van bedreigde muurplanten.
- SOVON Broedvogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

INTERNET

- www.minInv.nl (natuurwetgeving)
- www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
- www.vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)
- www.atlasgroengelderland.nl
- www.telmee.nl (waarnemingen van vrijwilligers)
- www.waarneming.nl (waarnemingen van vrijwilligers)
- www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)
- www.zoogdieratlas.nl (verspreidingsgegevens zoogdieren)

Bijlage 4 Natuurwetgeving en beleid

Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen. Onder “activiteiten” worden alle activiteiten in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik verstaan. Voorbeelden hiervan zijn de sloop van gebouwen, de ontwikkeling van woonwijken en bedrijventerreinen, dempen van wateren, maar ook natuurontwikkelingsprojecten. Alle activiteiten moeten getoetst worden op hun effecten op aanwezige en mogelijk aanwezige beschermde planten- diersoorten.

Tabel I. *Verbodsbepalingen Flora- en faunawet*

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Tabel II. *Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet*

De Flora- en faunawet maakt onderscheid in een drietal beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Voor vogels is een aparte categorie.

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas, konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmbloem, steenbreekvaren, tongvaren
Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Tabel II (vervolg). Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Vogels
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Indien er gewerkt wordt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode is het mogelijk dat er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig gebruik en onderhoud, bestendig beheer en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Tabel III. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is ten alle tijden van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 2005 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000 wetgeving, zullen de termen “habitatrichtlijn-gebied” en “vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. De betreffende gebieden worden momenteel opgenomen en aangewezen als Natura 2000 gebieden. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen) of door de provincie. In de aankomende jaren zullen voor alle gebieden beheerplannen opgesteld worden. Tot die tijd zal er echter per project beoordeeld moeten worden of er nadelige effecten te verwachten zijn voor een beschermd gebied.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

Rode Lijsten

In opdracht van het ministerie van LNV zijn voor diverse soortgroepen zogenaamde Rode Lijsten samengesteld. Deze Rode Lijsten vermelden van welke soorten het voortbestaan in Nederland bedreigd wordt. Op deze manier geven de lijsten een indicatie van het belang van aanwezige planten en dieren in een gebied voor het behoud van de hele populatie. In door het ministerie van LNV opgestelde soortbeschermingsplannen wordt aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om het voortbestaan van deze soorten te waarborgen. Deze soortbeschermingsplannen worden door diverse provincies gehanteerd voor het opstellen van compensatieverplichtingen.

